

Prema tome ukupna vrijednost zem. knj. ul. 540 iznosi 3515 din., od čega otpada na dio Delića Smaila $\frac{2}{5}$ t. j. 1406 din., a na dio Čoralića Huseina $\frac{3}{5}$ t. j. 2109 din.

Prema posjedovnom stanju drže: 1) Delić Smail u vrijednosti od 1253 din. t. j. manje za 153 dinara. 2) Čoralić Husein 2262 din. t. j. više za 153 dinara, nego što ga pripada (2262 — 2109 = 153).

Usljed toga se daje Deliću Smailu dio parcele 57/2 označen sa 57/3 u površini 15 a 30 m² (153:100 = 1530), koja površina iznosi njegov manjak prema gornjoj procjeni.

Ovo je normalan tok provođenja procjene, dok se na licu mjesta pojave razni drugi momenti pravne naravi, koji se uz pristanak stranaka u praksi provode. Također, mjesto da se odvoji samo jedan suvlasnik prema izvršnom naslovu, često puta se pristupi diobi sviju suvlasnika, uz njihov pristanak. Tako se u praksi **primjeni i parnični i vanparnični postupak, a time se čini mnogo na sredivanju zamršenih vlasničkih odnosa i provadanju stvarnog posjedovnog stanja kroz zemljišne knjige.**

Poslije ovog postupka izdaje se **zaključak**, kojim se pojedinom diobeniku doznajuju materijalne nekretnine. Taj zaključak treba da sadrži, koji fizički dio treba da dobije svaki od suvlasnika odnosno više njih zajedno. — **Ovaj zaključak je istodobno naslov (titulus) za sticanje prava vlasništva i uknjižbu.**

Odluka o troškovima diobe osnovana je na § 320 tačka 3 Ip.

Dakle, jasno se uočava iz prednjeg izlaganja, da je cilj vanparničnog postupka da interesent dode do izvršnog naslova za razvrgnuće zajednice sudskim putem, a samo izvršenje naslova provodi se po propisima §§ 305 i 306 Zak. o izvršenju i obezbeđenju (Ip.).

Da završimo! Sa ovim kratkim izlaganjem htio sam da rasvijetlim i u raznim oblicima prikažem **postupak fizičke diobe nekretnina sudskim putem i podvučem veoma delikatnu ulogu geometra kod ovih uredovanja.** O ovom pitanju je kod nas malo pisano, pa je ovo skromno izlaganje upućeno prvenstveno kolegama na **novom premjeru**, pošto ga nemaju u svojoj praksi, žaleći da mi prostor lista ne dopušta da se ovim pitanjem na ovom mjestu opširno pozabavim.

Ing. Јован С. Маринковић — Земун

КАКАВ НАМ ТРЕБА ЗАКОН О КОМАСАЦИЈИ ЗЕМЉИШТА

Геодетска наука спада у онај домен техничке делатности, на који се базира привредни и социјални живот већине грађана наше земље.

Са овог гледишта, у циљу доношења правилних одлука, нека ми буде дозвољено да се укратко задржим на једном делу ове гране техничке науке, односно на комасационе радове, тим пре што се ових дана ради на доношењу законских одредаба, које регулишу питање овлашћења за комасационе радове.

Prema svima zakonima o komasaciji zemljišta, koji su još na snazi u Краљевини Југославији, била је жеља законодавца,

да ови радови буду за сељака земљорадника што јефтинији и приступачни за све крајеве, гдегод сељак зажели, да се проведе комасација земљишта у сврху рационалније обраде истога. — Комасационо као разгодбено поверенство у Загребу и другим местима Хрватске и Славоније према пропису § 44 Зокз. од 1902 године, врши надзор над тим радовима. Све те радове извршавао је до 1924 године Државни комасациони уред у Загребу.

Све техничке радове вршио је тај Државни комасациони уред по цени коштања са контрактуалним инжењерима, геодетима и геометрима на трошак државног буџета, који је био сваке године предвиђен за те радове. У том пропису § 44 Зокз. од 1902 године за бившу Краљевину Хрватску и Славонију изричито се наводи, да радови око комасације земљишта могу бити поверени и приватним техничарима, над којима врши надзор комасациони повереник, а дисциплинску власт Комасационо жупанијско поверенство. Такав вештак за извршење тих комасационих радова није могао добити аконтацију из Земаљске благајне, као државни контрактуални инжењер или геодета, који је обављао комасацију, већ је те радове приватни вештак, инжењер или геодета морао сам да финансира из својих сретстава.

До 1924 године овакве радове могли су обављати сви овлаштени инжењери, геодети и геометри, који имају опште право за обављање геодетско-геометарских радова. Од 1929 пропис горњег параграфа ограничен је разним расписима Мин. финансија, а 1932 године донета је Уредба бр. 1100/V и у ту Уредбу унет чл. 26, који одговара чл. 17 садашње нове предложене Уредбе Бр. 9500 од 1940 године, а који члан тражи 2 године праксе из радова на комасацији земљишта код **људи који обављају комасационе радове већ од 1924 године.**

Чл. 26 Уредбе 1100/V од 1932 г. стављен је ван снаге § 44 Зокз. од 1902 године и тиме је дата могућност да овај посао и надаље може обављати само најмањи број привилегованих људи а тиме је и нехотице створена нека врста картела, који постоји за комасационе радове на штету села и сељака. Тако је Уредбом од 15 јануара 1932 године бр. 1100/V Министарства финансија Одељења за катастар и државна добара измењен § 44 Зокз. од 1902 године, те је у чл. 26 те Уредбе унета ова новина: **„Кандидат који жели да проводи радове око комасације земљишта, мора имати пуне две године праксе код овлаштеног инжењера, који је са успехом радио комасационе радове“.**

Уредба од 1932 год., којом је измењен § 44 З.о.к.з. омогућила је стварање скупа (картела) од 20—25 људи, који су једини имали, па и сада имају ту законску привилегију, да само они могу обављати комасационе послове у целој Југославији. Та им је Уредба ишла на руку, да су комасациони повереници морали уступити те радове само привилегованим стручњацима, који су сачињавали тај скуп људи (картел) за целу Југославију, а деловали су највише у Срему, Славонији, Бачкој, Банату и Барањи, дакле у најбогатијим крајевима Југославије. Благодет тога картела за земљораднике била је у томе, да је том картелу људи омогућено искоришћавање наших земљорадника у оним селима, где се комасација обавља. И ако се ти радови о ком. земљи-

шта додељују само форме ради привилегованим стручњацима на основу неке примитивне лицитације, ипак су ти стручњаци нашли могућност за искоришћавање земљорадника, а та је у томе, што се они приликом сваке лицитације могу међусобно да договоре, тко ће од њих који посао да прими у некој од тих општина, које траже комасацију земљишта. Тако та јавна лицитација, која се никада и не држи како треба по Закону о државном рачуноводству има само формалан значај.

Када би радове око комасације земљишта могли обављати сви овлаштени инжењери, геодети и геометри који имају опште одобрење за геодетско-геометарске радове, онда би ти радови били за 50% јефтинији. У најмањем селу, где има око 3000 кат. јутара земље, која долази у комасацију (без канализације) ти комасациони радови, које обављају ти привилеговани стручњаци, коштају 600.000—800.000 динара. Није то мала разлика, дали ће једно село за комасационе радове дати 600.000—800.000 динара уместо да плати 300.000—400.000 динара, колико ти радови фактично требају да коштају.

Да је тај скуп људи (картел) пуних 10 година, а можда и више постојао признао је и нехотице сам један овлаштени инжењер за комасационе радове, члан тога скупа на дан 8 априла 1940 године на седници Клуба инжењера-геодета у Београду пред свим присутним члановима тог стручног удружења. Сељаци, који желе провести комасацију свога земљишта уверени су, да је тај скуп (картел) људи за обављање комасације на штету народа, а и осталих овлашћених инжењера, геодета и геометара и да тај исти скуп људи још и данас постоји.

По нашем уверењу комасациони стручњаци чланови тог скупа (картела) према данашњој пракси не гледају општи интерес села и сељака, да комасацију потпуно доврше и грунтовно је проведу у једној, две или три године дана, већ завлаче предају Среском суду тога целог комасационог елабората кроз време од 6, 8, па и 10 година. За то време не дозвољавају, да ма који други овлаштени инжењер, геодет или геометар у тој општини ма шта уради по деоби и премери сељачког земљишта, које је ушло у комасацију. То завлачење грунтовне provedбе нове комасације чини се плански, да би се могло у томе селу што више извући пара на новом цепању парцела код деобе сељака и купо-продаје новог комасационог поседа, као и деоба сељачких задруга. Па и приликом купо-продаје целог комплекса земљишта новог комасационог поседа, а за прављење купо-продајног уговора не дају ти стручњаци странкама нити број нове комасационе честице бесплатно, што су дужни учинити по Закону о комасацији земљишта од 1902 године, већ и за то наплаћују за сваку парцелу по 50—100 динара од сељака. За време од 8—10 година колико дуго завлаче ти стручњаци предају готове комасације Среским судовима на грунтовну provedбу, цела села и сви сељаци стоје везаних руку, те нису у стању слободно да располажу својом имовином, јер увек овисе о милости тих комасационих привилегованих вештака.

Одуговлачење предаје готовог елабората за грунтовну provedбу омогућава им и распис Министарства финансија бр. 1073

од 9-1-1933 године, да за то цело време не дозволе ни једном другом овлаштеном лицу ма какав геомтарски рад ни зараду у том селу, да би тај комасациони привилеговани вештак могао и даље држати велике цене за нове радове у том селу, и да би се и даље без икакве конкуренције могао богатити на рачун тог бедног села и сељака. Они узимају од сељака за накнадна цепања парцела у новој комасацији дупле и тродупле хонораре, док би тај сељак, тај исти рад могао обавити код другог овлаштеног лица за два пута мању цену, када би ти планови нове комасације били одмах по довршетку рада предати у грунтовницу, по којима би онда имао право рада и увида сваки овлаштени стручњак за геодетске радове, странке и њихови правни заступници, те не би били овисни о милости и немилости стручњака из картела, да ли ће им дати бројеве, површине и облик нових парцела за даљне мерење и цепање истих. То завлачење предаје готовог комасационог елабората траје све дотле, док ти привилеговани стручњаци за комасације не зараде на новим деобама сељачког поседа још толико, колико их је укупно коштала комасација земљишта у томе селу, а цео трошак комасације остаје им онда као чиста зарада. Ти вештаци покупе 5—6, па и 10 села, сврше сав рад и не предају елаборате све дотле, докле год још из тих села и последњу пару не извуку. То је оно најгоре искоришћавање беднога сељака, који против тога скупа (картела) већ више од 10 година никакве помоћи ни са које стране не може да добије. **Државни комасациони надзорни органи не би смели дати ниједну нову комасацију у рад таквом повлаштеном лицу све дотле, док потпуно не доврши и у грунтовницу не преда на provedбу већ раније примљену комасацију за израду. Само на тај начин сељак би се сачувао од тако скупих и за њега некорисних комасационих радова.**

У свим селима сељаци где је на терену већ извршена комасација, тешко су осетили на својим леђима благодет тих радова, које су обављали посебни привилеговани стручњаци чланови тога скупа људи. У већини тих села још ни данас нису ти комасациони стручњаци предали елаборате комасације Среским судовима за зем. књиж. provedбу, а сва та села платила су комасационим стручњацима стотине и стотине хиљада динара за њихов извршени рад преко комасационих повереника.

Томе целом злу не можемо наћи други лек, док се овом новом Уредбом Бр. 9500 од 1940 године не измени сам Закон о. к. з. од 1902 године. **Треба дати слободу рада и натјечања по Закону о државном рачуноводству свим овлашћеним инжењерима, геодетима и геометрима, јер што буде више лицитаната, постићи ће се повољније цене за те радове паће се и сам од себе распати садањи потсојећи привилеговани скуп људи.**

Народ треба да добије јефтин комасациони поступак, да се ослободи тог скупа људи, да се укину комасациона поверенства и тај рад повери Среским и Окружним судовима или, нека држава оснује свој комасациони уред, као што је то било све до 1924 године, који је радио комасације по цени коштања, па ће на тај начин најбоље сачувати село и сељака од скупих комасационих радова разних привилегованих лица. Обављање кома-

сација како је напред речено треба дозволити свим овлаштеним лицима, која имају општа овлаштења за геодетско-геометарске радове.

Приликом издавања комасационих техничких радова, треба строго применити Закон о државном рачуноводству на сва лица, која приступе тој лицитацији, јер ће само на тај начин сељак постићи повољну цену за комасационе радове и кауцијом ће бити осигуран, да ће му предузимач савесно и на време према склопљеном уговору све радове довршити и елаборат предати Среском суду за грунтовну provedбу. Сваки интересент, т. ј. овлаштено лице за комасационе радове, који жели да обавља комасацију у којој општини треба прописно да положи 10% кауције за те радове на општинској благајни или благајни Државне Хипотекарне Банке најкасније до 10 сати пре подне онога дана, када ће се лицитација одржати. Та се кауција не сме предузимачу вратити све дотле, док му надзорна комасациона власт, Срески или Окружнисуд не прими цео комасациони елаборат, а тек када се цео елаборат проведе кроз земљ. књиге, има кауција у целости да му се поврати.

Сада је таква пракса, да предузимач не полаже за те радове нигде никакву кауцију, па се зато предузимач и не жури, да те радове брзо доврши и да их преда суду на грунтовну provedбу. Предузимач на тај начин ради те радове са новцем сељака, па се зато довршење тих радова одуговлачи у недоглед.

Овде су у кратким потезима назначене невоље наших сељака, које му чини садашњи комасациони поступак обављан у вези са привилегованим комасационим вештацима.

Уверени смо, да ће меродавни као пријатељи села, сељака и демократије, све сељаке једном заувек решити свих ових muka, доношењем једне нове и слободоумније Уредбе о обављању радова на комасацији земљишта.

Спектатор

ИЗ ИСТОРИЈЕ МЕТРОЛОГИЈЕ

Ма да су све поједине гране примењене Геодезије повезане једна са другом тако, да је сваки напредак у једној изазивао одређени одјек у осталим и давао потстрек за њихово даље развијање, ипак је, при историјском прегледу по обиму огромне материје, целисходније, лакше и прегледније проучавати га у границама условно одвојених појединих њених области.

Једна од важнијих научних примењених области, чији развитак јако утиче на напредак примењене Геодезије, је онај огранак физике, који се зове *Метрологија*, другим речима, наука о мерама. Ова наука обухвата мере свих врста за све природне величине, које се могу мерити за практичне циљеве. То су мере дужина, углова, површине, запремине, (геометријске мере), мере гравиметријских, сејсмолошких, електричних, хидравличких и многих дру-